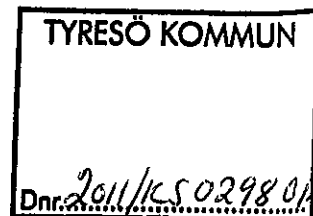

2011-10-03

Kommunfullmäktige

Utlåtande avseende delårsrapport per den 31 augusti 2011

Revisorerna ska bedöma om resultatet i delårsrapporten är förenligt med de mål för god ekonomisk hushållning som kommunfullmäktige beslutat om i årsbudget och flerårsplan. Bedömningen ska avse både finansiella mål och verksamhetsmål som är av betydelse för god ekonomisk hushållning.

På vårt uppdrag har PwC översiktligt granskat delårsrapporten för 2011. Granskningsresultatet framgår av bifogad revisionsrapport.

Kommunfullmäktige har i budget för 2011, under rubriken god ekonomisk hushållning, uttalat att Tyresö kommun ska ha en ekonomi i balans. Positiva resultat ska uppnås. Kommunalskatten ska vidare hållas oförändrad eller sänkas. Av delårsrapporten framgår att kommunen med utgångspunkt i redovisat och prognostiserat resultat uppfyller åtagandet om ett positivt resultat. Åtagandet om en oförändrad eller sänkt kommunalskatt är hittills uppfyllt. Dessa åtaganden som utgör finansiella mål för god ekonomisk hushållning följs inte upp i delårsrapporten.

I delårsrapporten redovisas en preliminär måluppfyllelse för både de kommunövergripande målen och verksamhetsmålen, vilket är en utveckling utifrån de synpunkter som lämnades vid förra delårsgranskningen då endast verksamhetsmålen återredovisades. Vi bedömer att nuvarande redovisning på ett bättre sätt än tidigare ger kommunfullmäktige en möjlighet att bedöma måluppfyllelsen.

För revisorerna

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Paul Karlsson'.

Paul Karlsson
Ordförande

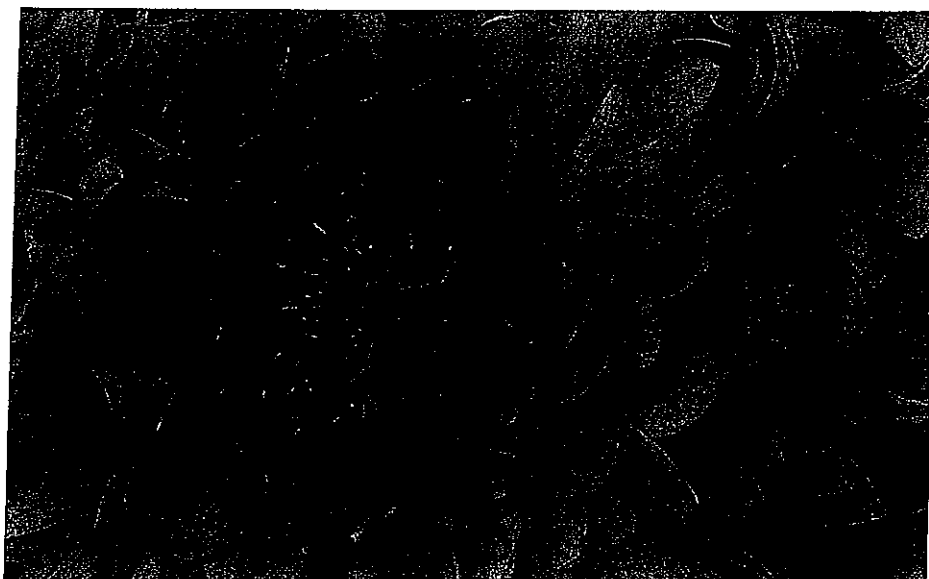

Revisionsrapport
***Granskning av delårs-
rapport 2011***

Tyresö kommun

*Frida Enocksson
Wikström
Samir Sandberg
Jan Nilsson*

September 2011

Innehållsförteckning

1	Sammanfattande bedömning	1
2	Inledning	2
2.1	Bakgrund	2
2.2	Syfte, revisionsfrågor och avgränsning	2
2.3	Revisionskriterier	2
2.4	Metod	3
3	Granskningsresultat	3
3.1	Rättvisande räkenskaper och god redovisningssed	3
3.2	God ekonomisk hushållning	4
3.3	Förvaltningsberättelsens innehåll och struktur	6
3.4	Resultatanalys	6
3.5	Nämndernas budgetuppföljning och prognos	7

1 Sammanfattande bedömning

PwC har på uppdrag av kommunens förtroendevalda revisorer granskat kommunens delårsrapport för perioden 2011-01-01 – 2011-08-31. Uppdraget ingår som en obligatorisk del av revisionsplanen för år 2011.

Syftet med granskningen är att ge kommunens revisorer ett underlag för sin bedömning av om delårsrapporten är upprättad i enlighet med lagens krav och god redovisningssed samt om resultatet är förenligt med de mål som kommunfullmäktige beslutat. Revisorernas uttalande avges i den bedömning som de avlämnar till kommunfullmäktige i samband med att delårsrapporten behandlas.

Resultatet för perioden är positivt med 116,8 mnkr (77,2 mnkr), vilket är 39,6 mnkr högre än motsvarande period föregående år. Prognosen för helåret pekar mot ett överskott på 91,0 mnkr. I både resultatet och prognosen finns realisationsvinster till följd av markförsäljning och exploatering. Om dessa frånräknas blir periodens resultat 73,2 mnkr och prognosen för året 47,4 mnkr, vilket innebär att balanskravet uppfylls på delårsbasis och även beräknas uppfyllas på helårsbasis. Balanskravet kommenteras inte i delårsrapporten och balanskravsutredande not saknas.

Utifrån genomförd granskning gör vi följande bedömning kring delårsrapporten:

- Delårsrapporten är upprättad i enlighet med lagens krav. Viss information saknas dock varför vår bedömning är att delårsrapporten behöver utvecklas för att fullt ut uppfylla gällande normgivning. Detta bl a när det gäller kassaflödesanalys (rekommendation 16.2) och upplysningar om pensionsmedelsförvaltning (rekommendation 7.1).
- I delårsrapporten kommenteras inte de fastställda finansiella målen för god ekonomisk hushållning, vilket är en brist. Dock framgår indirekt av rapporten att kommunen, med utgångspunkt i redovisat och prognostiserat resultat, uppfyller åtagandet om ett positivt resultat. Åtagandet om en oförändrad eller sänkt kommunalskatt är även hittills uppfyllt.
- I delårsrapporten redovisas en preliminär måluppfyllelse för både de kommunövergripande målen och verksamhetsmålen, vilket är en utveckling utifrån de synpunkter som lämnades vid förra delårsgranskningen då endast verksamhetsmålen återredovisades. Vi bedömer att nuvarande redovisning på ett bättre sätt än tidigare ger kommunfullmäktige en möjlighet att bedöma måluppfyllelsen.

I enlighet med synpunkter vid förra granskningen har kvalitetssäkring även skett av tidplan och ansvarsfördelningen kring upprättande av delårsrapporten. Övriga synpunkter från tidigare granskning kvarstår dock i relativt stor utsträckning.

2 Inledning

2.1 Bakgrund

Kommuner och landsting är enligt den kommunala redovisningslagen (KRL), skyldiga att minst en gång om året upprätta en särskild redovisning (delårsrapport) för verksamheten från årets början.

KL 9 kap 9 a §

Revisorerna skall bedöma om resultatet i delårsrapporten som enligt 8 kap. 20 a § skall behandlas av fullmäktige och årsbokslutet är förenligt med de mål fullmäktige beslutat. Revisorernas skriftliga bedömning skall biläggas delårsrapporten och årsbokslutet.

Revisorernas bedömning av delårsrapporten ska grundas på det ekonomiska resultatet och uppfyllelsen av fullmäktiges mål för ekonomi och verksamhet.

2.2 Syfte, revisionsfrågor och avgränsning

Granskningen syftar till att bedöma om delårsrapporten ger svar på följande revisionsfrågor.

- Har delårsrapporten upprättats enligt lagens krav och god redovisningssed?
- Är resultaten i delårsrapporten förenliga med de av fullmäktige fastställda finansiella målen, d.v.s. finns förutsättningar att målen kommer att uppnås?
- Är resultaten i delårsrapporten förenliga med de av fullmäktige fastställda målen för verksamheten, d.v.s. finns förutsättningar att målen kommer att uppnås?

Granskningen har utförts enligt god revisionssed. Det innebär att granskningen planerats och genomförts ur ett väsentlighets- och riskperspektiv för att i rimlig grad kunna bedöma om delårsrapporten i allt väsentligt ger en rättvisande bild. Granskningen omfattar därför att bedöma ett urval av underlagen för den information som ingår i delårsrapporten. Då vår granskning därför inte varit fullständig utesluter den inte att andra än här framförda felaktigheter kan förekomma.

2.3 Revisionskriterier

Kommunstyrelsen är ansvarig för upprättandet av delårsrapporten som enligt 8 kap 20 a § KL ska behandlas av kommunfullmäktige.

Granskningen av delårsrapporten innebär en bedömning av om rapporten följer:

- Kommunallagen och lag om kommunal redovisning
- God redovisningssed
- Interna regelverk och instruktioner
- Fullmäktigebeslut

2.4 Metod

Granskningen har utförts genom:

- Analys av relevanta dokument
- Granska specifikationer och underlag till väsentliga balansposter i den omfattning som krävs för att i allt väsentligt säkerställa en rättvisande redovisning
- Översiktlig analys av resultaträkning samt resultatprognos för året
- Översiktlig analys av nyckeltal för verksamhet och ekonomi i den omfattning som krävs för att bedöma om resultatet är förenligt med de av fullmäktige fastställda målen
- Intervjuer med berörda tjänstemän
- Granska om måluppfyllelsen redovisas på ett sådant sätt, så att den medger att fullmäktige ges tillräckliga förutsättningar för att bedöma periodens måluppfyllelse.

Granskningen är inte lika omfattande som granskningen av årsredovisningen utan mer översiktlig. Granskningen är dessutom mer inriktad på analytisk granskning än på substansgranskning.

3 Granskningsresultat

3.1 Rättvisande räkenskaper och god redovisningssed

Den upprättade delårsrapporten omfattar perioden januari till augusti, vilket är i överensstämmelse med KRL där det sägs att delårsrapporten ska omfatta minst sex och högst åtta månader.

Resultatet för perioden är positivt med 116,8 mnr (77,2 mnr), vilket är 39,6 mnr högre än motsvarande period föregående år. Prognosen för helåret pekar mot ett överskott på 91,0 mnr. I både resultatet och prognosen finns realisationsvinster till följd av markförsäljning och exploatering. Om dessa frånräknas blir periodens resultat 73,2 mnr och prognosen för året 47,4 mnr, vilket innebär att balanskravet uppfylls på delårsbasis och även beräknas uppfyllas på helårsbasis. Balanskravet kommenteras inte i delårsrapporten och balanskravsutredande not saknas.

Delårsrapporten innehåller bl a kommentarer kring delårsresultat och prognos för helåret, skatteintäkter och övrig finansförvaltning, driftredovisning samt investeringsuppföljning. I bilagor till delårsrapporten finns resultat- och balansräkningar för kommunen samt koncernen. Noter finns rörande kommunens resultat- och balansräkning, men inte för koncernen. Någon finansieringsanalys för perioden upprättas inte, varken för kommunen eller för koncernen. En finansieringsanalys gällande helårsvärden för budget och prognos finns dock.

Kommunstyrelsen fastställde 2002-12-11 principerna för ekonomisk styrning i Tyresö kommun. Av detta dokument framgår, beträffande delårsbokslutet (delårsrapporten), att den ska omfatta åtta månader samt i princip vara ett fullständigt bokslut, dock med mindre verksamhetsberättelser. Delårsbokslutet ska vidare ligga till grund för den prognos som sammanställs efter andra tertialet, enligt de redovisningsprinciper som antagits av kommunfullmäktige 1998, § 8.

Vad gäller anvisningar till delårsrapporten utarbetas sådana av den centrala ekonomifunktionen och distribueras ut till förvaltningarna.

Bedömning

Vår bedömning är att delårsrapporten behöver utvecklas när det gäller information om och analys kring väsentliga händelser både för kommunen och för koncernen. Rapporten saknar vidare en fullständig kassaflödesanalys och noter till resultat- och balansräkning för koncernen.

Vi har i samband med genomförd granskning inte funnit något som tyder på att kommunens delårsrapport inte är upprättad i enlighet med lagens krav. Däremot finns avvikelser från gällande normgivning när det gäller kassaflödesanalys (rekommendation 16.2) och pensionsmedelsförvaltning (rekommendation 7.1). En beskrivning av tillämpade redovisningsprinciper saknas vidare.

Vi har granskat ett urval av de periodiseringar som är gjorda i samband med delårsrapporten och konstaterar att väsentliga poster har periodiserats korrekt.

Vår bedömning är vidare att de föreskrifter och anvisningar som finns ger förutsättningar för att delårsrapporten ska uppfylla de grundkrav som KRL ställer. Behov finns dock att omarbeta de äldre ekonomiska styrdokument så att de överensstämmer med den nya styrprocessen.

I enlighet med synpunkter vid förra granskningen har kvalitetssäkring skett av tidplan och ansvarsfördelningen kring upprättande av delårsrapporten.

3.2 God ekonomisk hushållning

Revisorerna ska bedöma om resultatet i delårsrapporten och årsredovisningen är förenligt med de mål för den ekonomiska förvaltningen som fullmäktige beslutat om i årsbudget och flerårsplan. Bedömningen ska avse både de finansiella mål och verksamhetsmål som fullmäktige fastställt och som är av betydelse för god ekonomisk hushållning.

Kommunfullmäktige uttalar sig i budget 2011 om god ekonomisk hushållning, ur ett finansiellt perspektiv, under rubriken strategiska utvecklingsområden. Enligt dokumentet översätts god ekonomisk hushållning till att innebära *"dels att tillgängliga ekonomiska medel utnyttjas ändamålsenligt och sparsamt inom alla verksamheter, dels att de ekonomiska resultaten ska vara tillräckligt starka för att långsiktigt kunna ge en god kommunal service"*. Vidare fastslås att *"Positiva*

resultat ska uppnås. Kommunalaskatten hålls oförändrad eller sänks". Dessa mål följs inte upp i delårsrapporten.

God ekonomisk hushållning ur ett verksamhetsperspektiv utgörs sammantaget av de 15 kommungemensamma mål och de 30 verksamhetsmål, som fastställts i budget 2011.

Nedan redovisas måluppfyllelsen enligt delårsrapporten avseende de kommungemensamma målen.

Kommungemensamma mål	Antal	Andel i %
Redan uppfyllt	4	26,7%
Beräknas bli uppfyllt	3	20,0%
Beräknas delvis bli uppfyllt	3	20,0%
Beräknas ej bli uppfyllt	5	33,3%
Summa	15	100,0%

Vi kan konstatera att 10 av 15 mål antingen redan är uppfyllda, beräknas bli helt uppfyllda eller beräknas delvis bli uppfyllda.

Nedan redovisas måluppfyllelsen enligt delårsrapporten avseende de verksamhetsmässiga målen.

Verksamhetsmål	Antal	Andel i %
Redan uppfyllt	6	20,0%
Beräknas bli uppfyllt	7	23,3%
Beräknas delvis bli uppfyllt	7	23,3%
Beräknas ej bli uppfyllt	10	33,3%
Summa	30	100,0%

Vi kan konstatera att 20 av 30 mål antingen redan är uppfyllda, beräknas bli helt uppfyllda eller beräknas delvis bli uppfyllda.

Bedömning

I delårsrapporten kommenteras inte de finansiella mål som i budgeten relateras till god ekonomisk hushållning, vilket är en brist. Dock framgår av rapporten att kommunen med utgångspunkt i redovisat och prognostiserat resultat uppfyller åtagandet om ett positivt resultat. Åtagandet om en oförändrad eller sänkt kommunalskatt är hittills uppfyllt.

I delårsrapporten redovisas en preliminär måluppfyllelse för både de kommunövergripande målen och verksamhetsmålen, vilket är en utveckling utifrån de synpunkter som lämnades vid förra delårsgranskningen då endast verksamhetsmålen återredovisades. Vi bedömer att nuvarande redovisning på ett bättre sätt än tidigare ger kommunfullmäktige en möjlighet att bedöma måluppfyllelsen.

3.3 Förvaltningsberättelsens innehåll och struktur

I förvaltningsberättelsen, som inte benämns på detta sätt i delårsrapporten, redovisas vissa viktiga händelser under perioden på nämndnivå samt en ekonomisk analys av utfall, prognos och måluppföljning. I berättelsen redovisas även en omvärldsanalys med kommentarer kring samhällsekonomisk utveckling (konjunktur), befolkning och arbetslöshet. Vidare finns en översiktlig redovisning kring personal, i form av sjukfrånvaro. Den senare är dock inte uppdelad på kön och åldersgrupper.

Förvaltningsberättelsen innehåller en detaljerad driftredovisning. I berättelsen presenteras också en uppföljning av nämndernas delårsutfall och deras årsprognoser. En översiktlig investeringsredovisning finns i bilaga som kommenteras på totalnivå.

Bedömning

En sammanhållen förvaltningsberättelse behöver utvecklas bl a när det gäller viktiga händelser under perioden, personalperspektivet, koncernens verksamhet samt vilka juridiska personer som ingår i koncernen. Vidare saknas information om pensionsmedelsförvaltningen (rådets rekommendation 7.1) och tillämpade redovisningsprinciper.

Det finns ett avsnitt om investeringsuppföljning, men av detta framgår endast utfallet i belopp och hur mycket kommunens lånebehov kommer att öka om prognosen uppfylls. Inga kommentarer finns på förvaltningsnivå. En mer detaljerad investeringsredovisning behöver utvecklas.

3.4 Resultatanalys

I nedanstående tabell redovisas utfallet för de första åtta månaderna 2011, prognos för utfallet för året samt avvikelsen mot budget.

Resultaträkning och prognos 2011-08-31, mnkr	Utfall delår fg. År	Utfall delår	Prognos	Avvik mot budget
Verksamhetens intäkter	283,4	334,7	464,0	44,4
Verksamhetens kostnader	-1 388,9	-1 435,5	-2 190,4	-21,2
Avskrivningar	-42,1	-44,1	-66,0	0,0
Verksamhetens nettokostnader	-1 147,6	-1 144,9	-1 792,4	23,2
Skatteintäkter	1 117,7	1 148,7	1 720,0	34,3
Generella statsbidrag och utjämning	113,0	120,3	180,3	4,3
Finansiella intäkter	3,2	3,7	5,0	0,0
Finansiella kostnader	-9,1	-11,0	-22,0	3,0
Årets resultat	77,2	116,8	91,0	64,9

Prognosen för helåret pekar på ett positivt resultat på 91,0 mnkr, vilket är 64,9 mnkr bättre än budgeterat.

Avvikelsen mellan årsprognos och fastställd budget beror bl a på följande:

- Verksamhetens intäkter förväntas bli 44,4 mnkr högre än budgeterat, vilket beror på realisationsvinster kring markförsäljning och exploatering. Verksamhetens kostnader överstiger budget med 21,2 mnkr. Detta innebär att verksamheternas nettokostnader är sammantaget 23,2 mnkr lägre än budget.
- Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning förväntas bli 38,6 mnkr högre än budgeterat, vilket beror på ett bättre utfall än tidigare erhållna skatteutfallsprognoser.
- Finansnettot ligger i prognosen 3,0 mnkr bättre än budgeterat, framförallt de finansiella kostnaderna förväntas bli lägre än budget.
- Verksamhetens nettokostnad avviker med 21,2 mnkr mot budget. Det är framför allt Kommunstyrelsens och Socialnämndens nettokostnader som är högre än de budgeterade.

3.5 Nämndernas budgetuppföljning och prognos

Utfall för perioden samt prognos för nämndernas nettodriftredovisning 2011 visas i nedanstående tabell.

Driftredovisning per nämnd, mnkr	Delår		Prognos	
	Budget	Utfall	Utfall	Budget
	Augusti	augusti	helår	avvikelse
Kommunstyrelse	139,4	141,4	231,0	-19,8
Gymnasie- och arbetsmarknadsnämnd	148,8	147,1	227,3	-4,4
Kultur- och fritidsnämnd	38,5	36,0	56,7	1,0
Barn- och utbildningsnämnd	533,9	526,0	801,7	-2,9
Socialnämnd	357,9	364,9	544,9	-8,0
Övriga verksamheter, finansförvaltning	-50,0	-114,7	-135,2	57,3
Summa nämnderna	1 168,6	1 100,8	1 726,4	23,2

Samtliga nämnder förutom kultur- och fritidsnämnden redovisar underskott gentemot budget. Dessa underskott vägs upp av överskott på övriga verksamheter och finansförvaltning.

Utifrån anvisningarna ska nämnderna kommentera ekonomi och verksamhet utifrån rubrikerna:

- Kommentarer till periodutfall
- Kommentarer till årsprognos

- Planerade eller vidtagna åtgärder för att undvika prognostiserat underskott
- Viktiga händelser, kvalitetsarbete och måluppfyllelse

Bedömning

Under rubrikerna periodutfall och årsprognos har nämnderna i huvudsak lämnat tillfredställande kommentarer. Under öviga två rubriker är kommentarerna betydligt mer knapphändiga och en av nämnderna, nämligen barn- och utbildningsnämnden, har inte lämnat några kommentarer alls. Detta trots att denna nämnd prognostiserar ett underskott och därför har en skyldighet att redovisa planerade eller vidtagna åtgärder för att undvika prognostiserat underskott.

2011-09-27

Frida Enocksson Wikström
Projektledare

Jan Nilsson
Uppdragsledare